

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Ján Benko, PhD.

Tradičná rodina a homosexuálne partnerstvá – aktivity na hodinách etickej výchovy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Ján Benko, PhD.

Kontakt na autora: SOŠ podnikania, Masarykova 24, 081 79 Prešov,
janbenko@gmail.com

Názov OPS/OSO: Tradičná rodina a homosexuálne partnerstvá – aktivity na hodinách
etickej výchovy

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
X. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Ingrid Šoltysová

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Rodina, tradičná rodina, partnerstvá, homosexualita, empatia, diskusia, projektové cvičenie, etická výchova, vzorové hodiny, návrhy preberania látky

Anotácia

Práca je venovaná téme tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev na hodinách etickej výchovy a osobnostnému rozvoju postoja žiakov k téme. Teória vychádza aj z výsledkov práce žiakov na hodine. Jadrom práce sú 3 praktické vyučovacie hodiny s analýzou a štruktúrou hodiny, ktoré sú realizované a overené. Cieľom bolo spracovať výučbu tejto citlivej témy s rôznorodými prístupmi k jej preberaniu na hodinách od tradičných foriem po tie moderné. Ide o pomôcku pre učiteľov stredných i základných škôl, ktorí si môžu vybrať spôsob, ako budú tému na hodinách ETV preberať a ako do nej zapoja žiakov.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Výchova k manželstvu a rodičovstvu a etike intímnych vzťahov	1312/2013-KV
Osobnostný a sociálny rozvoj - prierezová téma na školách	152/2010 - KV
Projektové vyučovanie v edukačnom procese	178/2010 - KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 ETICKÁ VÝCHOVA V EDUKAČNOM PROCESE	7
1.1 Obsah a cieľ etickej výchovy	8
1.2 Štruktúra hodiny etickej výchovy.....	8
1.3 Téma rodiny a homosexuality na hodinách etickej výchovy	9
2 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI V EDUKAČNEJ PRAXI	11
2.1 Kontext a rámec	11
2.2 Špecifikácia cieľovej skupiny	11
2.2 Cieľ práce a vymedzenie kompetencií	11
3 TRADIČNÁ RODINA A HOMOSEXUÁLNE PARTNERSTVÁ	13
3.1 Formy spolužitia	13
3.2 Tradičná rodina	13
3.3 Homosexuálne partnerstvá	14
4 VYUČOVACIE HODINY	15
4.1 Prvý variant vyučovacej hodiny	17
4.2 Druhý variant vyučovacej hodiny.....	20
4.3 Tretí variant vyučovacej hodiny.....	23
ZÁVER	27
ZOZNAM PRÍLOH	29

ÚVOD

Dnešná doba prináša pnutie v spoločnosti v dvoch skupinách, ktoré zastávajú rozdielne pohľady na to, čo má tvoriť rodinu, resp. ako by mal zákon a ústava vykladať právo na rodinu, rodinný život dvoch ľudí, a to tradičný pohľad, ktorý presadzuje výhradne jedinou možnosť, ktorou je vzťah muža a ženy, a druhý pohľad, liberálnejší, ktorý presadzuje možnosť pre ľudí rovnakého pohlavia na uzákonenie partnerstiev.

Túto tému vyučujem už dlhobojšie, pričom práve hodiny etickej výchovy, ale aj náboženstva, občianskej náuky sú veľmi nápomocné pri nasmerovaní žiaka k vytvoreniu si vlastného názoru na tento problém, keď pri rolových úlohách či projektovom cvičení môže pochopiť názory oboch skupín, ale tiež si vytvoriť či upevniť svoj postoj a pritom rešpektovať postoj druhých. O to viac, že v dnešnej preelektrizovanej dobe a dobe, kedy mladí ľudia útržkovito získavajú rôzne informácie, ale nevedia ich prepojiť či kompletizovať, potrebuje mladí človek priestor na utvorenie si uceleného vlastného názoru a najmä výchovu k tolerancii, rešpektu a akceptácie aj iných ľudí s iným svetonázorom či rasou, vierou. Podstatné je naučiť mladého človeka ale nielen k úcte a tolerancii a vytvoreniu si vlastného názoru, ale aj schopnosti argumentovať, ktorá dnešnej mládeži, ale aj ostatným už dospelým ľuďom chýba. Preto je dôležité túto tému preberať a nevyhýbať sa jej na hodinách etickej výchovy, kde môžeme naučiť žiakov konfrontovať svoj názor slušnou formou a aby sme mladých ľudí pripravili aj na túto stránku života, ktorou sa raz v živote môžu stretnúť, keď od nich niekto bude žiadať ich postoj a aby ho vedeli povedať jasne, zrozumiteľne a pritom slušne a na úrovni.

Poukazujem na tri možnosti vedenia vyučovacej hodiny s témami tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev, ktoré boli overené počas mojej praxe a ukázali, že ak učiteľ pozná svoju skupinu, vie, aký typ žiakov v nej má, tak podľa toho si môže vybrať jeden z daných ponúkaných variantov. Podstatné je pri tejto téme pri každom variante postupovať citlivo a obozretne.

V prvej časti sa venujem miestu etickej výchovy v edukačnom procese a miesto témy tradičná rodina a homosexuálne partnerstvá v tematickom celku Dobré vzťahy v rodine, následne popisu základných údajov mojej osvedčenej pedagogickej skúsenosti od kontextu a rámcu OPS cez špecifikáciu cieľovej skupiny, cieľa práce až po vymedzenie kompetencií. V druhej časti práce popisujem problematiku tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev, ktoré vychádza už z konkrétnych výsledkov zistení žiakov v rámci projektovej práce na hodinách etickej výchovy k tejto téme. V tretej časti navrhujem metodiku vyučovania tejto témy s tromi variantmi jej prebratia na hodinách spolu s popisom poznatkov z procesu jej realizovania.

1 ETICKÁ VÝCHOVA V EDUKAČNOM PROCESE

Mladý človek, aby mohol byť sám sebou, potrebuje byť vychovaný a vzdelávaný, čo mu umožňuje objaviť podstatu a zmysel života, poznávanie seba samého i uvedomenie si a prijatie svojich limitov. Formačný aspekt nesie v sebe aj okrem iného rozvíjať pozitívne medziosobné vzťahy v celom sociálnom priestore. Preto musí byť počas svojej mladosti vedený k tomu, že raz bude musieť sám stať na vlastných nohách.

Etická výchova je tým výchovným predmetom v školskej edukácii na Slovensku, ktorá má takéto ambície. Umožňuje rozvíjať u žiakov humanistické prvky ako úctu k sebe a iným, orientáciu na človeka smerujúcu k akceptácii i láskyplnému prijatiu druhého. V konkrétnom správaní sa to prejavuje v schopnosti vzájomne si pomáhať, spolupracovať, rozvíjať priateľstvo bez očakávania odmeny. Je prirodzené, že víziu prosociálneho človeka nenaplní v plnej miere jeden edukačný predmet, preto by bolo optimálne, keby sa táto vízia stala súčasťou celej filozofie výchovy a vzdelávania. (Podmanický, 2013)

Človek sa nerodí ako hotová osobnosť, ale ako jedinec so schopnosťami, ktoré sú iba v potencionálnom stave. Nevyvíja sa sám, potrebuje pomoc práve preto, aby mohol prejsť od štádia potencionálnych schopností do štádia zrelosti. Tento proces môžeme nazývať i formáciou. (Podmanický, 2013)

Aká je kvalita a charakter edukačného procesu v súčasnom školstve? Jeho zámerom má byť nielen osvojovanie si nových vedomostí a zručností, ale aj výchova. Preto hovoríme o tzv. výchovnosti vyučovania, t. j. edukácia plní výchovnú i vzdelávaciu funkciu. Realizáciu tejto integrovanej funkcie podmieňujú nasledujúce faktory (Petlák, 1997):

- *výchovné využitie každého učiva* – nielen rozširovať vedomosti žiakov, ale aj ich formovať,
- *efektívne riadenie vyučovacej hodiny*
- *využívanie medzipredmetových vzťahov* – umožňuje žiakovi vidieť problém v širších súvislostiach a získať potrebný nadhľad.
- *osobnostná zrelosť učiteľa* – v jeho pôsobení by sa mala prejavovať zhoda medzi hovoreným a konaným.

Pre mňa veľmi zaujímavou novou koncepciou vyučovania, ktorá sa začala šíriť v „novom“ školstve, je tvorivo-humanistická koncepcia (ďalej THV), ktorej tvorcami je Miron a Milota Zelinová (2007). V strede jej záujmu je dieťa, žiak. Sleduje sa najmä rozvoj osobnosti na humanistických princípoch. Už v názve sú zahrnuté dva kľúčové pojmy: tvorivosť a humanizácia. Obe tieto dimenzie sa navzájom dopĺňajú a podmieňujú. Nemožno rozvíjať tvorivosť žiakov bez vytvorenia atmosféry úplnej dôvery, t.j. humanizácie vyučovania. V THV ide o to, aby sa na vyučovaní žiak nielen naučil, ale aby to bolo spojené s humánnymi aspektmi, aby sa odbúral stres, boli dobré vzťahy.

Práve to vystihuje potreby etickej výchovy, lebo sa na jej hodinách veľakrát ide až do intimity žiakov, ich rozvoja osobnosti, názorov na vážne životné témy, pričom aby žiak prijal učiteľa za partnera, ktorému bude dôverovať a zároveň sa nebál otvoriť a povedať svoj názor, je veľmi dôležité takúto atmosféru na hodinách rozvíjať. To je dôležité aj pri takej citlivej téme ako sú témy tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev.

V súčasnosti mnoho pedagógov aj etickej výchovy používa metódu tvorivej dramatiky. Využíva sa jej zážitkový potenciál v edukačnom procese. Podľa O'Neillovej a Lamberta (in Bekéniová, 2012) je to „spôsob učenia, kde prostredníctvom žiackej aktívnej identifikácie s imaginárnou rolou a situáciou v dráme sa žiaci môžu učiť objavovať sporné otázky, udalosti a vzťahy“.

Druhou významnou učebnou metódou je projektová činnosť, kedy sa žiaci učia pracovať samostatne, ale aj v skupinách, rozvíjajú svoje schopnosti a prezentovať svoje silné stránky, pričom do toho môžu pedagógovia včleniť prácu s IKT technológiami.

1.1 Obsah a cieľ etickej výchovy

Cieľom etickej výchovy je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a prosociálnosť zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením podporuje pochopenie a interiorizáciu mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, medzi spoločenskými skupinami atď. (Lencz, 1997, s.2)

Pokiaľ tradičné vyučovanie bazíruje skôr viac-menej na vedomostiach a ich kvantite, moderné a humanistické vnímanie edukácie stavia na individualite žiaka, oceňovaní jeho osobnosti a dôstojnosti, rozvíjaní hodnotiacich procesov so zameraním vytvárať vzťahy s učiteľom i v rámci sociálnej skupiny. Od tradičného vyučovania sa odlišuje znakmi:

- *konštruktívnym* poznávaním s dôrazom na procesy objavovania a pretvárania;
- *aktivitou* žiakov, ktorá je podporovaná ich „vtiahnutím“ do edukačného procesu;
- *rozvíjaním* individuálnych predpokladov žiakov, realizovaných individuálnym prístupom a rešpektovaním ich špecifik;
- *kooperatívnym* usporiadaním sociálnych vzťahov, ktoré motivujú žiakov nielen k lepším výsledkom, ale aj k upevňovaniu sociálnych zručností;
- *rozvíjaním* osobných vzťahov, prejavujúcim sa vytvorením vhodného prostredia chrániaceho psychické zdravie detí i učiteľa.

Využíva napr. rôzne úryvky, texty, videá, príbehy, ale so zameraním na senzibilizáciu pre etické problémy a najmä vyzdvihnutím pozitívnych vzorov správania alebo na vyvolanie diskusie o témach, pri ktorých je potrebné u žiakov rozvíť ich postoje k týmto témam, aby v prípade, že sa s nimi stretli, vedeli správne reagovať. (Podmanický, 2013)

Výchovu žiakov ovplyvňuje celý edukačný proces, všetky predmety, na ktorých sa dá tak isto pracovať s etickými aspektmi vybraných problémov. V horizontálnej rovine môže ETV spolupracovať so všetkými vyučovacími predmetmi. Vo výchovnom programe má implicitne zahrnuté mnohé podnety, ktoré sú súčasťou ich cieľov. Napríklad spolupráca s jazykovými predmetmi, hudobnou, výtvarnou výchovou. V rámci *senzibilizácie* využíva ETV na svojich hodinách literárne úryvky, hudobné ukážky alebo výtvarné diela. Jazykové, hudobné a výtvarné zručnosti môžu žiaci realizovať pri kreatívnom vyjadrovaní riešenia nastolených problémov aj v iných fázach učenia sa hodnotám, napr. pri *reálnej skúsenosti* (návrat v triede), v *hodnotovej reflexii*. Na SOŠ je možné účinne nadväzovať na poznatky ekonomických predmetov najmä v aplikačnej téme Ekonomické hodnoty. Aj ďalšie aplikačné témy Rodina, v ktorej žijem a Výchova k sexuálnemu zdraviu majú širšie tzv. nadpredmetové uplatnenie. Spolu s občianskou náukou, prírodopisom a biológiou tvoria hodnotovú i obsahovú základňu prijatej Koncepcie výchovy k manželstvu a rodičovstvu. (Podmanický, 2013)

1.2 Štruktúra hodiny podkapitoly

V pedagogickej praxi je rozšírený najmä kombinovaný (základný) typ hodiny, ktorý sa skladá z nasledujúcich článkov rešpektujúcich tzv. didaktický cyklus (Turek, 2010):

- úvodná časť (organizačné otázky, zápis do triednej knihy, kontrola dochádzky, klarifikácia cieľov a ich prijatie žiakmi);
- kontrola domácich úloh a aktualizácia prebratého učiva súvisiaceho s novým učivom (napr. individuálne či frontálne skúšanie, krátky písomný test, zadanie problémovej úlohy);
- výklad nového učiva;
- opakovanie, precvičovanie a upevnenie nového učiva (napr. frontálne skúšanie, riešenie problémovej úlohy, brainstorming)
- zovšeobecnenie a kategorizácia nových poznatkov;
- zadanie a objasnenie domácej úlohy.

Typológia vyučovacích hodín ETV vychádza z kritérií, ktoré zohľadňujú jej cieľové, obsahové a procesuálne špecifiká. Štruktúru hodín ETV tvoria jednotlivé fázy výchovy k hodnotám (modifikovaný model R. Rocheho³³), čím sa typologicky líši od štruktúry iných vyučovacích hodín v tradičnom vyučovaní. Keď porovnáme štruktúru hodiny ETV s kombinovanou hodinou iných predmetov, môžeme povedať, že *kognitívna a emocionálna senzibilizácia* spolu s *hodnotovou reflexiou* plní podobné úlohy ako prvé dve časti hore uvádzanej typológie (úvod hodiny a aktualizácia učiva), *nácvik triede s hodnotovou reflexiou* možno pripodobniť výkladu nového učiva a opakovaniu, *zovšeobecnenie a transfer* zase posledným dvom častiam „klasickej“ hodiny (zovšeobecnenie učiva a zadanie domácej úlohy). (Podmanický, 2013)

Aj keď jednotlivé fázy výchovy k hodnotám na seba úzko nadväzujú a sú navzájom prepojené, nemusia všetky prebehnúť na jednej vyučovacej hodine. Keď sa na hodinách ETV realizujú len prvé dve fázy, môžeme hovoriť o *senzibilizačnomotivačných* hodinách, ktoré majú za cieľ zcitlivieť žiakov na danú tému, vzbudiť o ňu záujem, pochopiť jej dôležitosť a poukázať na potrebu vlastnenia príslušnej hodnoty. Pokiaľ prebehnú všetky štyri fázy na jednej hodine, môžeme ju nazvať *činnostno-praktickú*. Žiaci si už počas nej osvojujú a upevňujú nové vedomosti, rozvíjajú a zdokonaľujú potrebné zručnosti, postoje, ale si uvedomujú i význam a možnosti ich využitia v reálnom živote.

1.3 Téma tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev na hodinách ETV

Táto téma sa môže použiť tak v prvom ročníku v rámci tematického celku Dôstojnosť ľudskej osoby pri téme rešpektovania a tolerancie ľudí s inou sexuálnou orientáciou, ale aj v druhom ročníku v rámci tematického celku Dobré vzťahy v rodine pri téme rodinného spoločenstva týkajúce sa tradičnej rodiny a jej význame v živote človeka a dieťaťa a pohľadu na homosexuálne partnerstvá. Pri žiakoch prvého ročníka tak rozvíjame skôr pohľad na rozdiely v týchto pohľadoch na vzťah ženy a muža a naopak muža a muža či ženy a ženy a k tomu tolerancie a akceptovania iných názorov, kým u druhákov na to vieme nadväzovať a už ísť na odbornú diskusiu s dvoma pohľadmi, argumentáciou a najmä projektovou činnosťou, keď si musia pripraviť podklady, urobiť výskum na istú konkrétnu tému, problematiku a potom to predstaviť a konfrontovať s iným názorom.

2 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI V EDUKAČNEJ PRAXI

2.1 Kontext a rámec

V hlavnej časti práce predstavujem súbor aktivít, ktoré boli odučené v rámci vyučovania povinne voliteľného predmetu etická výchova v rámci tematického celku Dobré rodinné vzťahy, resp. Dôstojnosť ľudskej osoby na strednej odbornej škole v skupinách tried prvého a druhého ročníka. V súlade so štátnym vzdelávacím programom a školským vzdelávacím programom sa týždenne vyučuje jedna hodina v prvých dvoch ročníkoch. Okrem toho sa daná téma môže rozoberať na predmete občianska náuka, ale aj na náboženskej výchove či sociálnej komunikácii.

Škola disponuje dvomi komplexnými multimediami učebňami, jedna pre 15 a druhá pre 20 žiakov. Ďalej v rámci školy sú ďalšie učebne s IKT, je v nich možné použiť notebooky, dataprojektor, video. Učiteľ tak vie v rámci každého predmetu, aj etickej výchovy, zakomponovať do vyučovania IKT a moderné postupy práce. Musí sa najprv s danými technológiami zoznámiť, pripraviť na ich používanie a najmä sa správne rozhodnúť, kedy, ako a kde ich využije, aby dosiahol pozitívne výsledky a nezabudol aj na tradičné formy vyučovania dbajúce na humánnu stránku žiaka. Zo strany žiakov sa následne vyžaduje bežné využívanie IKT na úrovni vyhľadávania zdrojov informácií a základov práce s Microsoft Office PowerPoint, aby dokázali spracovať a odprezentovať výsledky svojej práce.

2.2 Špecifikácia cieľovej skupiny

Aktivity, ktoré vo svojej OPS navrhujem na zmodernizovanie výchovno-vzdelávacieho procesu, boli realizované na vyučovacích hodinách etickej výchovy v skupinách 1. a 2.ročníka na SOŠ podnikania v Prešove, ale je ich možné použiť aj pre žiakov gymnázií, 8-ročných gymnázií, resp. žiakov vyšších ročníkov základných škôl.

- **Kategória:** učiteľ
- **Podkategória pedagogických zamestnancov podľa § 13 zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov:** učiteľ pre úplné stredné všeobecné vzdelávanie
- **Žiak:** žiak strednej odbornej školy
- **Výkonový štandard:** ISCED 3
- **Vzdelávacia oblasť:** človek, hodnoty a spoločnosť
- **Škola, ročník:** stredná odborná škola, 1. a 2. ročník
- **Vyučovacia predmet:** etická výchova
- **Tematický celok, učivo:** Dobré vzťahy v rodine, resp Dôstojnosť ľudskej osoby

2.3 Cieľ práce a vymedzenie kompetencií

Cieľ práce

Poskytnúť hlavne učiteľom etickej výchovy niekoľko námetov, aktivít pri vyučovaní témy Tradičná rodina a homosexuálne partnerstvá s nielen tradičnými formami, ale aj zaujímavým spôsobom prístupnosti a prebratia daného učiva na vyučovacej hodine.

Vymedzenie kompetencií

Absolvovaním hodín s použitím daných aktivít a námetov formujem u žiakov hlavne nasledovné kompetencie:

Komunikatívne a sociálne interakčné spôsobilosti

- sprostredkovať informácie vhodným spôsobom (text, hovorené slovo, projekt) tak, aby každý porozumel,
- vyjadriť vlastný názor a záver a správne ho v diskusii vyargumentovať,
- tvoriť, prijať a spracovať informácie a zručne vyhľadávať žiadané informácie,
- dokázať pracovať v tíme, ale zároveň byť zodpovedný a samostatný,
- správne interpretovať získané fakty, vyvodzovať z nich závery a dôsledky.

Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti

- rozvíjať prácu v kolektíve, v družnej a priateľskej atmosfére,
- osvojiť si pocit zodpovednosti za seba a spoluzodpovednosti za prácu v kolektíve,
- hodnotiť a rešpektovať svoju vlastnú prácu a prácu druhých,
- empatia, akceptovanie druhých,
- vytvárať, rozvíjať a reflektovať vlastnú identitu, vlastný hodnotový systém.
- rozvíjať tvorivé myslenie cez uplatnenie obrazotvornosti, emocionálneho precítenia

Kritické myslenie a schopnosti riešiť problémy

- rozpoznávať problémy v priebehu vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú žiaci v danom okamihu k dispozícii (pozorovanie a pod.),
- hľadať, navrhovať ďalšie nástroje, ktoré by mohli prispieť k riešeniu problému,
- odstraňovať stereotypy pri vyučovaní,

Spôsobilosti využívať informačné technológie

- zhromažďovať, triediť, posudzovať a využívať informácie, ktoré by mohli prispieť k riešeniu daného problému alebo osvojiť si nové poznatky,
- naučiť sa vyhľadávať informácie i v moderných informačných prostriedkoch ako je internet, multimédia a pod. a vedieť s nimi pracovať,

Spôsobilosti byť demokratickým občanom

- formulovať a prezentovať svoje postoje v priebehu vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú žiaci v danom okamihu k dispozícii,
- preukázať vlastnú zodpovednosť za zverenú veci, za svoje vlastné správanie sa.

3 TRADIČNÁ RODINA A HOMOSEXUÁLNE PARTNERSTVÁ

Rodina je základom existencie každej spoločnosti. Najdôležitejší je vzťah medzi rodinou a spoločnosťou. Preto je dôležité určiť postavenie tradičnej rodiny v rámci spoločnosti oproti moderným spôsobom, ako je konkubinát, registrované partnerstvo, či jeho časť, na Slovensku vyvolávajúca protichodné reakcie, a to homosexuálne partnerstvá.

3.1 Formy spolužitia

V súčasnosti poznáme tri základné formy spolužitia ľudí. Patrí tu tradičná forma, manželstvo, a moderné formy spolužitia ako sú konkubinát a registrované partnerstvá.

1. **voľné spolužitie muža a ženy = konkubinát** - spolu žijú ako druh a družka. Ide o trvalé spolužitie muža a ženy, ktoré nahrádza legálne manželstvo. Vyplývajú z neho menšie výhody ako z manželstva. Neexistuje právna úprava vzťahov partnerov v zákonnej podobe. Výnimkou je uzavretie písomnej dohody, kde sa upravuje delenie majetku a náklady na spolužitie. Takéto spolužitie má veľmi málo práv a povinností v porovnaní s manželstvom. (Bašteková, 2012)
2. **manželstvo** - spoločenstvo, ktoré tvoria muž a žena, ktorí dali verejne súhlas k tomu, že budú zdieľať celé svoje životy v takom type vzťahu, ktorý je orientovaný na spoločnú výchovu, starostlivosť a vzdelanie detí. Táto otvorenosť k plodeniu ako prirodzené naplnenie manželstva, odlišuje toto spoločenstvo od iných typov. Výhody manželstva oproti faktickému spolužitiu možno rozdeliť do dvoch skupín, a to výhody v nemajetkovej a majetkovej oblasti" (Pavelková, 2004, s. 15).
3. **registrované partnerstvá** - spolužitie dvoch ľudí rovnakého pohlavia. Legitimita tejto formy je vo vyspelých spoločnostiach stále viac akceptovaná. V niektorých krajinách majú tieto zväzky plnú legitimitu, homosexuálni partneri môžu uzatvoriť sobáš. Uzatvorenie manželstva osôb rovnakého pohlavia v SR zákon nepripúšťa. V Čechách sú povolené registrované partnerstvá. (Bašteková, 2012)

3.2 Tradičná rodina

OSN sa v r.1994 dohodla na všeobecnej konsenze, čo sa pod pojmom rodina chápe. Ten znie: Všetci obyvatelia našej planéty sa zhodujú na tom, že jedna žena a jeden muž, ktorí žijú v manželskom zväzku na celý život, žijú so svojimi deťmi a sú spojení láskavou, rešpektujúcou, vernou, aktívnou, bezpodmienečnou, neodvolateľnou, vážnou a zrelou celoživotnou vzájomnou láskou a starostlivosťou, ktorú si dobrovoľne a osobne zvolili a pre ktorú sa rozhodli, sa oprávnené nazývajú rodinou. (Živkovič, 2014)

Základnými funkciami a úlohami rodiny býva príjem nových členov, starostlivosť o členov, zabezpečenie existenčných prostriedkov, socializácia detí, citová podpora a i.

Právny pohľad na rodinu

Rodinné právo sa dotýka každého z nás, a preto je nevyhnutné, aby sme ho všetci poznali. V niektorých krajinách sa legislatívna úprava realizuje jedným súhrnným zákonom - nazýva sa rodinný kódex. V Slovenskej republike upravuje manželstvo a rodinné vzťahy zákon č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj Občiansky zákonník, zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov a Občiansky súdny poriadok, zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov. Ďalšími formálnymi prameňmi rodinného práva sú: Ústava SR, zákon o matrikách, zákon o mene priezvisku a medzinárodné dohovory. Naš štát pre rodiny vytvára právne, ekonomické, a inštitucionálne podmienky a priestor na uplatnenie vlastnej zodpovednosti rodín.

Moderná rodina

Moderné manželstvo sa objavuje v 19.st. Podstatou prežitia rodiny už nie je vniknutie do komunity, ale práve odklonenie sa od nej. Súčasťou tvorby modernej rodiny je špecializácia domáceho priestoru a zároveň sa menia vzťahy medzi manželmi. Typický pre modernú rodinu je aj slobodný výber partnerov. (Kaščáková, 2013)

V Európe môžeme vidieť zaujímavý vývoj rodinných foriem. Od nejednotných modelov v tradičnej spoločnosti cez manželský či nukleárny, prevažne dvojdetný model, úplných a neúplných rodín modernej spoločnosti až k pluralite postmoderných modelov súžití manželských či nemanželských heterosexuálnych a homosexuálnych partnerských zväzkov, bezdetných manželských párov a mnohodetných rodín. (Kráľová, 2001).

3.3 Homosexuálne partnerstvá

V súčasnosti sa začína otvorene hovoriť aj o tejto forme partnerského a intímneho života. V minulosti boli takéto partnerské vzťahy tabu a homosexualita bola dokonca trestná. Taktiež mnoho ľudí zo strachu pred odsúdením verejnosťou nepriznávalo svoju homosexuálnu orientáciu. Naopak dnes, vďaka liberalizácii spoločnosti, sú homosexuáli otvorenejší a prejavujú svoju náklonnosť k jedincom rovnakého pohlavia.

Mnohé liberálnejšie krajiny reagovali na nové trendy uzákonením registrovaného partnerstva, prípadne možnosťou uzatvoriť manželstvo medzi osobami rovnakého pohlavia. Rovnako sa diskutuje o možnosti adopcie detí. Na Slovensku je táto možnosť odmietaná, prípadne prijímaná rozpačito, čo je spôsobené tradicionalisticky ladenou verejnou mienkou a prítomnosťou politických strán, ktoré sú späté s kresťanstvom odmietajúcim pluralitu tendencií v oblasti rodinného života. (Tydlitátová, 2011).

Článok 6 ods. 2 Zmluvy o EU požaduje od členských štátov, aby dodržiavali základné práva vrátane zákazu diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie, keď uplatňujú právne predpisy EU. Takže hoci právne predpisy EU nezaväzujú členské štáty, aby povolili alebo uznali partnerstvá alebo manželstvá osôb rovnakého pohlavia, zaväzujú členské štáty, aby zaobchádzali s pármí rovnakého pohlavia rovnako, ako s pármí opačného pohlavia pri uplatňovaní právnych predpisov EU.

Krajiny, kde nie je registrované partnerstvo považované za ekvivalent manželstva: Írsko, Poľsko, Slovensko, Taliansko, Rumunsko, Grécko, Bulharsko, Cyprus, Estónsko, Malta, Lotyšsko, Lichtenštajnsko. Kde sobáše homosexuálov umožňuje legislatíva: Belgicko, Holandsko, Španielsko. Registrované partnerstvá sú povolené vo Švédsku, V. Británii, Česku, Nemecku, Nórsku, Dánsku, Fínsku, Švajčiarsku, Slovinsku, Luxembursku, Francúzsku, Portugalsku. Dovoľené adopcie detí sú v Anglicku, Dánsku, Švédsku, Holandsku, Španielsku, Belgicku. (Bašteková, 2012)

Na Slovensku prvýkrát došlo k snahe uzákoniť registrované partnerstvá v roku 2001. M. Ištván, poslanec NRSR za SDL, vtedy predložil návrh zákona o životnom partnerstve dvoch osôb rovnakého pohlavia, čo odôvodnil v rozprave slovami (viď Príloha 2) o citlivosti témy, ale potrebe právne a spoločensky dať všetkým občanov SR do jednej roviny, aby tu neboli ľudia tzv. druhej kategórie, ktoré nemajú rovnaké práva. Návrh zákona nebol plénom akceptovaný a poslanci ho neschválili.

4 VYUČOVACIE HODINY

Predstavujem tri varianty vyučovacích hodín, ktoré pravidelne striedam a ktoré sa venujú spomenutým témam rodiny, tradičnej rodiny a homosexuálnym partnerstvám samostatne či ako protikladným témam, aby na jednej strane nedošlo k stereotypu pri výučbe danej témy, ale taktiež aby som bral ohľad na skupinu, s ktorou danú tému mám prebrať, keďže v každej skupine môžu byť rodinne typy detí po osobnostnej, emocionálnej aj vzdelanostnej stránke, pre ktoré je vhodnejší vždy iný typ prístupu, či je to forma didaktickej hry, alebo využitia IKT aj v tomto predmete a prezentovania svojej schopnosti pracovať správne s počítačom, vyhľadávať informácie a potom ich vhodnou formou prezentovať, ako aj projektová činnosť, kde žiak vykonáva cieľavedomú činnosť smerujúcu až k presným vlastným „odborným“ zisteniam.

Pri jednotlivých variantoch som použil viacero vyučovacích metód. Dôležité je jednotlivé metódy navzájom kombinovať, meniť a striedať, tak sa určite učivo pre žiakov stane zaujímavejšie a tiež sa vyhnem jednostrannosti vo vyučovacom procese a jeho stereotypu pre ďalšie ročníky či skupiny, nakoľko dané témy môžu byť vyučované vo viacerých tematických celkoch a ročníkoch. Zároveň, čo sa týka organizačných foriem vyučovania, záleží, koľko žiakov v danej skupine mám, či 9 alebo až 15 žiakov. Dokonca pred 6 rokmi až 20 žiakov. Osvedčené ale mám kombinovanú organizačnú formu (kombinácia individuálnych a skupinových organizačných foriem) realizovanú tak v klasickej triede, ako aj počítačovej či multimedialnej učebni. Podľa stupňa samostatnosti práce žiakov na vyučovacom procese odporúčam využitie individuálnej práce žiakov pri riešení jednoduchých úloh a skupinovej práce žiakov pri riešení zložitejších, komplexnejších úloh. Pri určovaní počtu žiakov v skupine odporúčam mať na pamäti fakt, aby sa každý v skupine podieľal na výsledku práce a „neviezol sa len“, ale naopak aj slabší žiak mohol v skupine ukázať svoje nápady, myšlienky a rozvíjať svoje skryté schopnosti. Preto najvhodnejšie ide o skupinu 3 žiakov. Každý učiteľ, ale pozná svojich žiakov a môže si určiť počet žiakov v skupine vyšší. Pri každom variante sú aj mnou odporúčané materiálne a vyučovacie prostriedky, ktoré presne súvisia s typom hodiny. Každý učiteľ si ich môže upraviť podľa svojej potreby či pri IKT podľa vybavenia školy či triedy, v ktorej učí. Na mojej škole nemám problém využívať všetky dostupné prostriedky moderného vyučovania, medzi nimi aj už pre mňa bežnú počítačovú učebňu s počítačmi prepojenými na dataprojektové zobrazenie na plátno.

OBSAHOVÝ ŠTANDARD:

- a) **Tematické celky: Dobré vzťahy v rodine a Dôstojnosť ľudskej osoby**
- b) **Téma vyučovacej hodiny: Tradičná rodina a homosexuálne partnerstvá**
- c) **Pojmy:** rodina, tradičná rodina, konkubinát, homosexuálne resp. registrované partnerstvá

Pri rozobratých mnou odskúšaných jednotlivých variantoch vyučovacích hodín vychádzam z doleuvedených vzdelávacích/kognitívnych, výchovných/afektívnych a psychomotorických cieľov vhodných pre konkrétny priebeh vyučovacej hodiny:

Vzdelávacie/kognitívne ciele:

- uviesť problematiku tradičnej rodiny, konkubinátu a homosexuálnych partnerstiev
- vytvoriť priestor na východiská, diskusiu, výmenu názorov, konfrontáciu postojov, spoluprácu, aktívne počúvanie (so záujmom a účasťou)

- precvičiť a rozšíriť slovnú zásobu
- spoznať pojmy rodina, členovia rodiny, úplná a neúplná rodina, konkubinát, zákonná úprava, partnerstvo, registrované partnerstvo, homosexualita a následne ich reprodukovať
- poznať dôsledky nemanželského života
- rozoznať, o aký vzťah medzi ľuďmi ide a aký má zákonný status v spoločnosti
- riešiť rôznorodé problémové situácie týkajúce sa tradičnej rodiny a homosexuálnych partnerstiev
- argumentovať na základe poznatkov zistených vlastnou prácou (pozorovanie, výskum, hľadanie, analýza obrázkov, textov,...)
- zvoliť správny prístup k problémovej situácii

Výchovné/afektívne ciele:

- prijať problematiku homosexuality v kontraste s tradičnou rodinnou
- akceptovať názory druhých
- akceptovať homosexuálne orientovaných ľudí v medzil'udských vzťahoch
- mať záujem o danú problematiku
- interpretovať texty a obrázky
- dobrovoľne sa zúčastniť na aktivitách a určených činnostiach
- osvojiť si pocit zodpovednosti
- vytvárať vlastný hodnotový systém
- podieľať sa na práci v skupine a výsledkov jej práce
- využiť internetové a iné zdroje na vytvorenie projektu
- obhajovať svoje názory a postoje

Psychomotorické ciele:

- vytvoriť si vlastný postoj k tradičnej rodiny a homosexuálnym partnerstvám a následne ho vyjadriť
- prejaviť záujem riešiť problémy a navrhnúť možné riešenie daného problému
- konfrontovať svoj postoj s postojom iných a rešpektovať ich názor
- vytvoriť zoznam krokov ako postupovať pri stretnutí s danou témou v reálnom živote
- imitovať možné situácie a preukázať schopnosť na ne vhodne reagovať
- modifikovať už známe fakty o probléme na základe vlastnej práce a adaptovať ich na súčasnú spoločnosť
- navrhnúť možné riešenia a prístup k problému homosexuálnych partnerstiev na Slovensku

Pri práci so žiakmi na spomínaných vyučovacích hodinách beriem ohľad na tieto didaktické zásady:

- zásada názornosti
- zásada uvedomelosti a aktivity
- zásada komplexného rozvoja osobnosti
- zásada spätnej väzby, spájanie školy so životom
- zásada výchovného pôsobenia

4.1 Prvý variant vyučovacej hodiny

Druh vyučovacej hodiny: kombinovaná, motivačná hodina s výkladom, skupinovú prácou žiakov a osvojovaním nových vedomostí

Typ vyučovacej hodiny: priebežná

Forma vyučovacej hodiny: kombinovaná (skupinová aj individuálna)

Vyučovacie metódy: heuristický rozhovor, samostatná aj kolektívna práca žiaka, metóda otázok a odpovedí, vysvetľovanie, simulované situácie, brainstorming

Vyučovacie prostriedky: vysvetľovanie učiteľa, zápis žiakov do zošita, práca s textom a úlohami

Učebné pomôcky učiteľa: dataprojektor a plátno, resp. obrázky, texty, charakterizácia foriem spoluzitia (vid' podkapitola 3.1), papiere, krieda, tabuľa

Učebné pomôcky žiaka: zošit, písacie potreby

Medzipredmetové vzťahy: občianska výchova, náboženská výchova, triednické hodiny, sociálna komunikácia, slovenský jazyk a literatúra

Osnova nového učiva:

- úvodná hra Prehadzovanie
- názory mladých ľudí na rodinu, tradičnú rodinu a homosexuálne partnerstvá
- typy rodiny a spoluzitia muža a ženy, homosexuálne partnerstvá
- texty alebo prezentácia Homosexualita v literatúre
- didaktické hry
- zhrnutie témy, spätná väzba

ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY:

1. Organizačná časť (2 min.)

Pozdrav, zápis do triednej knihy, kontrola prítomných žiakov v triede.

2. Oznámenie témy a cieľa vyučovacej hodiny (1 min.)

Oboznámenie žiakov s témou dnešnej hodiny a predstavenie najdôležitejších cieľov:

- Vysvetliť význam rodiny pre človeka a spoločnosť
- Predstaviť typy rodín a spoluzití ľudí
- Predstaviť problematiku homosexuálnych partnerstiev
- Vyjadriť vlastný názor na tento problém a očakávania od rodiny
- Poznať rozdiely tradičnej a netradičnej rodiny, resp. homosexuálnych (registrovaných) partnerstiev
- Navrhnuť možné riešenia problematiky homosexuálnych partnerstiev v SR

3. Aktivizácia žiakov (3 min.)

Hra Prehadzovanie je zameraná na aktivizáciu myslenia a energie žiakov. Rozdelím žiakov do 2 rovnako početných skupín. Určím polovičnú deliacu čiaru v triede, žiakom dám papiere, aby ich pokrčili a urobili z nich papierové gule. Vysvetlím im pravidlá:

majú 1 minútu na celú aktivitu, počas ktorej majú prehodením papierikov, ktoré im súper prehodí na ich stranu, dostať čo najviac gúľ na polovicu súpera a kde ich bude po jednej minúte ležať viac, tá skupina prehráva. Odštartujem a po skončení minúty spočítame spolu gule, vyhlásim víťaznú skupinu. Na konci sa upratá miestnosť, žiaci vezmú stoličky a vytvoria kruh. Aktivita je prospešná na nabudenie žiakov na hodinu, nakoľko buď prichádzajú na nultú hodinu rozospatí alebo poslednú unavení. Aktivita má tak vplyv na aktivizáciu tela, mysle, ale aj skupinovú prácu, súťaženie.

4. Motivácia žiakov (5 min.)

Na tabuľu napíšem slovo: „Rodina“.

Žiaci majú za úlohu formou brainstormingu hovoriť slová a veci, ktoré ich v súvislosti s daným slovom napadnú. Rozdelím ich na tabuli podľa osobnostného, materiálneho a emocionálneho hľadiska. Následne sa snažím už len viesť diskusiu o týchto slovách, aby deti vysvetľovali, prečo ich napadli práve dané slová. Následne na tabuľu napíšem slovné spojenie: „Homosexuálne partnerstvá“ a taktiež očakávam formu brainstormingu na túto tému s názormi deťmi a následnou diskusiou o slovách, ktoré ich napadnú.

Všímam si pri oboch brainstormingoch, či prevažujú negatívne alebo pozitívne slová a hodnotenia a pýtam sa prečo. Zároveň porovnávam kladnosť/zápornosť k slovu rodina spojeniu homosexuálne partnerstvá, čo prevažuje.

Uzatváram otázkou na zamyslenie sa, na čo je dôležitá rodina pre spoločnosť a dieťa.

5. Prezentácia nového učiva (20 min.)

Cieľom tejto časti je sprístupniť žiakom nové učivo, ktoré je tematicky zamerané na ozrejenie typov rodín a spolužití ľudí, Nesmie sa pritom zabudnúť na afektívne ciele ako je ochota reagovať a diskutovať, vyjadrovať svoj názor a vnímať názory iných a modifikovať svoje formy správania.

Otázka na úvod pre žiakov znie: „Aká by mala byť podľa vašich predstáv rodina? Chcete sa usadiť alebo žiť voľne? Chcete manžela/ku alebo vám stačí s niekým žiť celý život „bez papiera“?“ Otvoríme diskusiu, cez ktorú postupne predstavíme deťom dva základné typy rodiny – tradišnú a modernú, ktorou je konkubinát. Zároveň spomeniem, že na druhej strane týchto dvoch typov spolužitia muža a ženy je spolužitie dvoch ľudí rovnakého pohlavia.

Následne urobíme aktivitu, ktorej cieľom je poukázať na odlíšenie manželstva a voľného spolužitia, pričom pomôckou sú dva texty:

A/ Text §1 Zákona o rodine č.36 z r.2005 Z.z. (v Čiastke 20): (1)Manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. (2)Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí. (3)Muž a žena, ktorí chcú spolu uzavrieť manželstvo majú vopred poznať navzájom svoje charakterové vlastnosti a svoj zdravotný stav.

B/ Pokus o definovanie spolužitia, ktoré sa v rôznych krajinách presadzuje pod úplne novým právnym inštitútom “registrované partnerstvo”: Registrované partnerstvo muža a ženy alebo osôb rovnakého pohlavia je právny nástroj na istú stabilizáciu spolužitia osôb, ktoré odmietajú alebo nemôžu prijať (v prípade osôb rovnakého pohlavia) zväzok trvalého vzťahu v podobe manželstva, a požadujú právne výhody manželskej zmluvy.

Prečítam tieto texty a spýtam sa žiakov, čo im to hovorí a vyvolám diskusiu. Mladí ľudia už poznajú širšie súvislosti úsilia lobby skupín o registrované partnerstvo. S nimi je možné hľadať kritérium pre porovnanie týchto dvoch právnych inštitútov: manželstvo a

registrované partnerstvo: bezpečie lásky a perspektíva detí; stabilita budúcnosti pre ženy; zachovanie miery pôrodnosti a obmeny generácií v spoločnosti a i.

Druhou úlohou bude hľadanie príčin destabilizácie tradičnej nukleárnej rodiny, aby sme ukázali deťom a mladým, že destabilizácia rodiny nie je ako živelná pohroma, ale skôr ako zmena klímy je zapríčinená nami ľuďmi. Vytvorím skupinky v triede a rozdám im text, pričom ich vyzvem, aby sa o tom najprv porozprávali v skupine a následne verejne každá skupina uvedeným faktorom priradila poradie, a odôvodnila to. Text: Príčiny destabilizácie (rozpadu) tradičnej nukleárnej rodiny: základný posun v morálnych postojoch, radikálny individualistický étos, sexuálna revolúcia, rozšírenie potratov a antikoncepčných medikamentov, rozporuplné pravidlá správania medzi mužom a ženou, vyššia zamestnanosť žien, nové nároky na rodinný život, otvorené útoky proti manželstvu a tradičnej rodine, konzumistická mentalita.

Na záver tejto aktivity sa pokúsím, aby žiaci vyvodili spoločný záver, ako napr. že ide o vážny kultúrny posun a nedokážeme dovidieť, aké dôsledky môže mať. Existuje však obrana: budovať dobré vzťahy medzi mužmi a ženami na partnerskom základe, t.z. na vzájomnej spolupráci, pomoci a spoločnom zodpovednom rozvíjaní vzťahu lásky.

Ak žiaci pracujú rýchlo a mám dostatočný čas, buď cez dataprojektor ešte zapnem prezentáciu s textami alebo im rozdám krátke ukážky textov z lit.diel (viď Príloha 1) či informácie o umení s tematikou homosexuality a po ich prečítaní rozoberajú, čo čítali či videli a prečo to daným spôsobom autori tak prezentovali a ako by na to nazerali ľudia dnes či na dané známe diela z tohto pohľadu alebo či žiaci zmenili pohľad na daných ľudí, autorov, či sú zrazu iní.

6. Fixácia nového učiva (9 min.)

Na fixáciu daného učiva poskytnem žiakom aktivitu, kedy vytvorím dvojice, ktoré si potiahnu papierik s jednou situáciou, ktorú budú mať či zahrať alebo k nej vyjadriť postoj. Situácie: chcete sa oženiť/vydať, ale partner/ka povie, že odmieta sobáš, partner/ka na vas nalieha, aby ste sa vzali, čakáte prírastok do rodiny, bývať sami alebo u rodičov pod jednou strechou, susedný byt/dom kúpi homosexuálny pár, dieťa vám oznámi, že je homosexuál. Následne ostatní hodnotia prístup danej dvojice a čo by zmenili. Na záver sa žiakov opýtam, ako vnímali tieto hry a celkovo aktivity, čo im to dalo, prípadne zmenilo ich doterajšie vnímanie.

7. Zhrnutie učiva (2 min.)

Zhrnutie učiva vychádza najmä zo základných pojmov, ktoré tvorili obsah hodiny. Uvedenie si žiakov, aké typy spoluzitia ľudí máme, aké majú výhody, nevýhody a aký je na nich pohľad spoločnosti.

8. Zadanie a vysvetlenie domácej úlohy (1 min.)

Žiaci majú možnosť nájsť v rodinných albumoch spoločné rodinné fotky, na ktorých sa odzrkadlí ich vzťah k rodine. Vhodné nájsť aj veľmi staré historické rodinné fotky. Prezentácia ich obrázkov na ďalšej hodine bude slúžiť ako motivačná časť hodiny s preopakovaním nadobudnutých vedomostí a bude sa porovnávať moderná a tradičná rodina. Môžu to byť klasické fotografie, ako aj na klúči a prezentovať cez dataprojektor. Na to ale musí byť učiteľ pripravený, ináč celá motivačná časť môže dopadnúť opačne.

9. Zhodnotenie vyučovacej hodiny a jej záver (2 min.)

Učiteľ zhodnotí aktivitu žiakov, ich prístup k danej problematike a naplnenie prípadne nenaplnenie stanovených cieľov. V prípade potreby upozorní na nedostatky, ktoré sa

vyskytli a upozorní žiakov, aby rodinu, jej význam nepodceňovali a zároveň, aby boli chápaní aj kľuďom inej sexuálnej orientácie či ľuďom, ktorí chcú žiť voľne bez manželského zväzku.

Odporúčania pre pedagogickú prax:

Stanovené ciele sa mi podarilo naplniť, nakoľko žiakom úlohy a aktivity problém nerobili a často som stihol aj spomínanú aktivitu na prípadne viac času, keďže nikdy učiteľ nevie úplne odhadnúť, ako budú žiaci pracovať. Na prezentovanej hodine boli žiaci veľmi aktívni a chytil ich daný spôsob preberania. Podiel na tom mala aktivizačná časť a vhodne vybrané úlohy.

Niektoré školy majú špeciálne učebne na etickú výchovu, kde nie sú stoly, a tým aj úvodná aktivizačná hra môže prebehnúť rýchlejšie. Ak máte malú miestnosť, môžete deti vziať na chodbu na danú aktivitu alebo vonku. Vtedy odporúčam dopredu deťom dať vedieť, čo všetko si majú zobrať so sebou a aby už boli pripravené vo vestibule školy, aby ste nestratili čas, ktorý máte na hodinu. Pozor na upratanie po sebe. Vonku, ale môžete skúsiť aj iné aktivity. Takéto pohybové aktivity a hry deti nabudia, uvoľnia sa, začnú spolupracovať, keďže efekt víťazenia je blízky každému človeku. Je to dôležité aj preto, že hodina etickej výchovy býva na mojej škole a predpokladám, že skoro na každej inej, nultá či posledná.

Čo sa týka aktivít na prebratie učiva, používam tiež obrázky a z toho vychádzajúce otázky a aktivity. Odskúšané mám aj prezentácie umeleckých diel, kde tiež veľmi pekne deti reagovali a komentovali rozoberanú problematiku. Používam ich preto, lebo sa s nimi dobre pracuje a mám odskúšané, že pre deti je to zaujímavejšie. Je len na každom učiteľovi, čo použije. Existujú aj iné ukážky a diela. Ja využívam tieto, nakoľko deti sa s nimi neskôr stretávajú na hodine slovenského jazyka a literatúry vo vyšších ročníkoch. Pri simulovaných situáciách odporúčam zakomponovať aj myšlienky žiakov, si overili, či dávali všetci pozor a ako budú reagovať, ak sa s tým stretnú v reálnom živote. Na tejto hodine sa prelínajú viaceré metódy, a tak sa môže každý jeden žiak prezentovať v tom, v čom je dobrý – nápaditosť, improvizácia, argumentácia. Žiaci boli veľmi aktívni a chytil ich daný spôsob preberania. Pri vyučovaní danej problematiky ale odporúčam klásť väčší dôraz na rozhovor, diskusiu, praktické riešenia simulovaných problémových úloh a spätnú väzbu, než na vyučovanie teórie a pasívne prijímanie poznatkov žiakmi.

4.2 Druhý variant vyučovacej hodiny

Druh vyučovacej hodiny: kombinovaná, motivačná hodina s výkladom, individuálnou aj skupinovou prácou žiakov a osvojovaním nových vedomostí

Typ vyučovacej hodiny: priebežná

Forma vyučovacej hodiny: kombinovaná (skupinová aj individuálna)

Vyučovacie metódy: motivácia, heuristický rozhovor, samostatná aj kolektívna práca žiaka, metóda otázok a odpovedí s nastolením problémových úloh a situácií a následné ich riešenie, vysvetľovanie, simulované situácie, brainstorming

Vyučovacie prostriedky: vysvetľovanie učiteľ'a, práca s počítačom, zápis žiakov do zošita, práca s úlohami

Učebné pomôcky učiteľ'a: dataprojektor, plátno, prezentácia, obrázky

Učebné pomôcky žiaka: počítač, zošit, písacie potreby

Medzipredmetové vzťahy: informatika, občianska výchova, náboženská výchova, triednicke hodiny

Osnova nového učiva:

- motivácia
- názory mladých ľudí ohľadom homosexuálnych partnerstiev
- registrované partnerstvá
- rovnosť ľudí pred zákonom a štátom u nás a v iných krajinách
- texty alebo prezentácia
- porovnanie s rodinou
- zhrnutie témy, spätná väzba

ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY:

1. Organizačná časť (2 min.)

Pozdrav, zápis do triednej knihy, kontrola prítomných žiakov v triede.

2. Oznámenie témy a cieľa vyučovacej hodiny (1 min.)

Oboznámenie žiakov s témou dnešnej hodiny a predstavenie najdôležitejších cieľov:

- Vysvetliť problematiku homosexuálnych partnerstiev
- Predstaviť pohľad ľudí na danú problematiku
- Rozoznať formy registrovaných partnerstiev
- Vyjadriť vlastný názor na problém homosexuálnych partnerstiev
- Poznať vzťah iných krajín k tejto problematike
- Porovnať rodinu, konkubinát a homosexuálne partnerstvá
- Navrhnuť možné smerovanie riešeni u tejto problematiky na Slovensku

3. Motivácia žiakov (7 min.)

Motivácia – hodnoty človeka. Poprosím žiakov, aby povedali 5 hodnôt, ktoré sa im spájajú s rodinou a následne 3 ľudí, ktorí sú im najbližší. Zapisujem na tabuľu a porovnávam s výskumami, či sa stotožňujú, alebo dochádza k odluke a následne to hodnotíme v rámci skupiny. Následne ich poprosím povedať 5 hodnôt, ktoré sa im spájajú s homosexuálnymi partnerstvami. Sledujem, či ide o pozitívne alebo negatívne hodnotenia a následne rozvediem krátku diskusiu a nechám žiakov, aby sa pokúsili zhrnúť ich myšlienky do jedného uceleného posolstva, aký je rozdiel vo vnímaní rodiny a homosexuálnych párov. Pripomeniem im dôležitosť empatie a prijímania iných ľudí, ktorí sa od nás odlišujú vierou, rasou, sexuálnou orientáciou a pod., ale stále sú to ľudia a mali by sme k nim pristupovať s rešpektom a úctou.

4. Prezentácia nového učiva (18 min.)

Cieľom tejto časti je sprístupniť žiakom nové učivo, ktoré je tematicky zamerané na ozrejenie pojmov homosexualita, homosexuálne partnerstvá, rodina, konkubinát.

Nesmie sa zabudnúť na afektívne ciele, ako je ochota reagovať a diskutovať, vyjadrovať svoj názor a vnímať názory iných a modifikovať svoje formy správania.

Ukážem fotky žiakom (viď Príloha 3), kde obrázky predstavujú rozličné rodiny, či vzťahy a požiadam ich o opis obrázkov, aké rodiny znázorňujú. Takto si predstavíme typy rodín a vzťahov, pričom žiaci uvádzajú spoločné a rozdielne znaky týchto rodín a porovnávajú s obrázkami vyjadrujúcimi homosexuálne partnerstvá. Dôležité je

sledovať emócie žiakov a čo to u nich vyvoláva a ako k tomu pristupujú. Pýtam sa žiakov, aký majú vzťah k ľuďom s inou sexuálnou orientáciou, či sú pre nich všetci ľudia rovnakí a pristupujú k nim rovnako. Následne uzavriem túto časť otázkou, či si myslia, že všetci ľudia sú si rovní a rovnako k nim pristupuje aj štát a spoločnosť a ak nie, prečo.

Prečítam žiakom ukážku z dôvodovej správy poslanca M.Ištváňa z r.2001 (viď Príloha 2), ako odôvodňuje prijatie zákona o registrovaných partnerstvách. Poprosím, aby sa žiaci rozdelili do dvoch skupín a za úlohu má jedna skupina nájsť v danej správe veci, s ktorými súhlasí a ktoré by podporovala, a druhá, ktoré veci by konfrontovala a oponovala inými faktami. Následne prebehne diskusia, kedy obe skupiny navzájom konfrontujú svoje názory.

Na záver, ak ešte bude čas, dám žiakom možnosť povedať, kde sa stretli a či sa stretli už aj na verejnosti s homosexuálnym párom. Pripomenieme napr. veľmi kritizovaný pár dvoch mužov v súťaži Lets Dance.

5. Fixácia nového učiva (12 min.)

Úloha predstaviť si žiakmi, žeby neboli manželia a ich spolužijúci druh/družka by sa nemohli dostať k informácii v nemocnici o ich zdravotnom stave, mať rovnaké sociálne práva na príspevky, prídavky a pod. rovnaké práva týkajúce sa dedenia, alimentov atď. Opýtať sa, či by sa cítili rovnocenne a či by im to neprekážalo. Poukázať na to, že rovnaké nepráva majú aj homosexuálne partnerstvá. Úlohy:

1. Nájsť ďalšie príklady z reálneho života, kde je výhodnejšie manželstvo a ukracuje iné formy spolužitia ľudí.
2. Vyhľadať, ako zložitejšie sa dá to zákonne zvládnuť..

Jednotlivé dvojice či samotní žiaci predstavujú zistené fakty z prvej alebo druhej úlohy, ostatní ich pozorne počúvajú a vedú diskusiu o zistených udalostiach a situáciách. Na záver sa žiakov opýtam, ako vnímali aktivity, čo im to dalo, prípadne zmenilo ich doterajšie vnímanie.

6. Zhrnutie učiva (2 min.)

Zhrnutie učiva vychádza najmä zo základných pojmov, ktoré tvorili obsah hodiny. Uvedomenie si žiakov, aký je stav homosexuálnych partnerstiev na Slovensku a postoj spoločnosti danej téme a potrebu empatie a tolerancie..

7. Zadanie a vysvetlenie domácej úlohy (1 min.)

Zamyslenie sa žiakov či je rodina zastaraná inštitúcia (podľa výskumu s tým nesúhlasí až 86% ľudí, rovnako muži a ženy). Zároveň zamyslenie sa či je modernejšie voľné spolužitie muža a ženy.

8. Zhodnotenie vyučovacej hodiny a jej záver (2 min.)

Učiteľ zhodnotí aktivitu žiakov, ich prístup k danej problematike a naplnenie prípadne nenaplnenie stanovených cieľov. V prípade potreby upozorní na nedostatky, ktoré sa vyskytli a upozorní žiakov, aby problematiku rodiny a homosexuálnych partnerstiev nebrali na ľahkú váhu, boli tolerantnejší a pri vyjadrovaní aj kritických názorov rešpektovali názor, či orientáciu druhých ľudí.

Odporúčania pre pedagogickú prax:

Stanovené ciele sa mi podarilo naplniť, počas aktivít žiaci pracovali, reagovali veľmi pozitívne, vyjadrovali svoje názory a navzájom ich konfrontovali.

Ako motiváciu môžete využiť aj iné aktivity, ale daná aktivita sa mi osvedčila, nakoľko žiaci ukážu svoj hodnotový rebríček a ľudí v súvislosti s rodinou a nevedomky následne to konfrontujú pri posudzovaní problematiky homosexuálnych partnerstiev, kde ako učiteľ viem posúdiť, aká skupina predo mnou sedí a ako smerovať ďalej hodinu a pracovať so žiakmi.

Na tejto hodine sa dajú využiť aj moderné metódy výučby ako práca s výpočtovou technikou, ako aj tradičné formy. Žiak má možnosť samostatne aj v skupine ukázať svoje prednosti pri práci s počítačom ako aj schopnosť argumentovať a zaujať stanovisko. Hľadanie informácií môže, ak máte v škole prístup ku učebni s IKT, využiť internet, posadiť deti za ne a zároveň rozvíjať aj ich prácu s technikou a hľadanie správnych informácií, ich analýzu, zhrnutie, výber a odprezentovanie.

Veľmi dôležitou časťou je opätovne práca s obrázkami, ktoré vyvolávajú emócie a pri vhodnom využití odhalia pocity detí. Môžu sa použiť aj iné obrázky, či zadať ako úlohu deťom vyhľadať rôzne obrázky s témou rodiny, partnerstva.

Pri vyučovaní danej problematiky odporúčam tiež nezabudnúť okrem práce s počítačom venovať dôraz aj na hodnotenie žiakov ich vykonanej úlohy, argumentovanie, diskusiu a spätnú väzbu, čím si skôr zapamätávajú učivo a rozvíjajú svoje osobnostné črty.

4.3 Tretí variant vyučovacej hodiny

Druh vyučovacej hodiny: motivačná hodina s výkladom, skupinovú prácou žiakov a osvojovaním nových vedomostí

Typ vyučovacej hodiny: priebežná

Forma vyučovacej hodiny: skupinová

Vyučovacie metódy: motivácia, brainstorming, kolektívna práca, metóda otázok a odpovedí s nastolením problémových situácií a ich riešenie, projektová činnosť

Vyučovacie prostriedky: vysvetľovanie učiteľa, zápis žiakov do zošita, práca s počítačom, interview, práca s úlohami

Učebné pomôcky učiteľa: dataprojektor, plátno, krieda, tabuľa, prezentácia

Učebné pomôcky žiaka: zošit, písacie potreby, počítač

Didaktické zásady:

- zásada názornosti
- zásada uvedomelosti a aktivity
- zásada komplexného rozvoja osobnosti
- zásada spätnej väzby, spájanie školy so životom
- zásada výchovného pôsobenia

Medzipredmetové vzťahy: občianska výchova, informatika, triednické hodiny

Osnova nového učiva:

- motivácia
- názory mladých ľudí na homosexuálne partnerstvá
- problematika vo svete

- zadanie projektu
- spätná väzba

ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY:

1. Organizačná časť (2 min.)

Pozdrav, zápis do triednej knihy, kontrola prítomných žiakov v triede.

2. Oznámenie témy a cieľa vyučovacej hodiny (1 min.)

Oboznámenie žiakov s témou dnešnej hodiny a predstavenie najdôležitejších cieľov:

- Rozoznať rôzne formy spolužitia
- Vyjadriť vlastný názor na problém homosexuálnych partnerstiev
- Poznať názory iných ľudí na danú problematiku a vedieť ich akceptovať
- Poznať zákonné úpravy rodiny
- Zistiť, ako sa k problematike homosexuálnych partnerstiev stavia slovenská spoločnosť a iné svetové krajiny
- Zistiť, aké hodnoty sú pre ľudí dnešnej doby prioritné

3. Motivácia žiakov (5 min.)

Na tabuľu napíšem slovo: „*Homosexualita*“.

Žiaci majú za úlohu formou brainstormingu hovoriť slová a veci, ktoré ich v súvislosti s daným slovom napadnú. Následne sa snažím už len viesť diskusiu o týchto slovách, aby deti vysvetľovali, prečo ich napadlo práve dané slovo. Všimam si, či ide o pozitívne alebo negatívne veci a myšlienky.

4. Prezentácia nového učiva (12 min.)

Cieľom tejto časti je sprístupniť žiakom nové učivo, ktoré je tematicky zamerané na ozrejenie pojmov homosexualita, homosexuálne resp registrované partnerstvá, zákonné úpravy, rodina, konkubinát.

Nesmie sa zabudnúť na afektívne ciele, ako je ochota reagovať a diskutovať, vyjadrovať svoj názor a vnímať názory iných a modifikovať svoje formy správania.

Na úvod prečítam výrok a rozvediem krátku diskusiu ohľadom nich. „Ľudia s homosexuálnou orientáciou nemajú rovnaké práva na Slovensku a sú diskriminovaní oproti ostatným.“ Pýtam sa, čo si o tom žiaci myslia, či súhlasia alebo nie. Akú máte vlastnú skúsenosť s homosexuálne orientovanými ľuďmi? – kamaráti či susedia či ľudia na ulici. Ako ich vnímate a ako sa k nim správate?

Následne rozdelím skupinu na dve časti, kde jedna dostane za úlohu nájsť dôvody, pre ktoré by súhlasili s prijatím homosexuálnych partnerstiev do slovenského práva a druhá dôvody proti. Po krátkej skupinovej príprave rozvidnieme diskusiu s protichodnými názormi a slušnou diskusiou, v ktorej zároveň rozvíjame toleranciu k opačným názorom.

Poslednou úlohou je reagovať na situácie: Kamarát, Súrodenec, Dieťa sa mi priznal, že je homosexuál. Do susedstva sa prisťahoval pár homosexuálov. Ako by ste v danej situácii reagovali a prečo. Čo by zmenilo váš prístup k danému človeku.

Na záver nechám žiakov, aby sa pokúsili zhrnúť ich myšlienky do jedného uceleného posolstva, ako vnímajú homosexuálne partnerstvá.

5. Fixácia nového učiva (20 min.)

Na fixáciu daného učiva využijem zadanie projektovej práce. Rozdelím žiakov do skupín. Najpočetnejšie odporúčam 3-členné.

Rozdelím ich do skupín, ktoré si môžu vybrať z nasledovných úloh pre svoj projekt:

1. Prieskum na strednej škole o problematike vnímania homosexuality a najmä homosexuálnych a registrovaných partnerstiev z pohľadu žakov, ako poznajú tento problém a ako sa k tomu stavajú. Využiť dotazníkový prieskum a jeho slovné aj grafické vyhodnotenie.
2. Prieskum na internete či priamo s právnikom – zistiť zákony, ktoré hovoria o právnych vzťahoch manželov a zistiť, ktoré z daných práv majú aj homosexuáli a iní ľudia bez toho, že majú uzavreté manželstvo a naopak, ktoré nie a môžu im obmedzovať život a právne úkony. Zároveň zistiť, ktoré zákony chránia rodinu.
3. Prieskum na internete – zistiť, ako sa jednotlivé krajiny EÚ, Európy a sveta postavili a stavajú k homosexuálnym partnerstvám, resp. aké tresty sú za propagáciu homosexuality v daných krajinách (napr. Rusko).
4. Dotazníkový prieskum o postoji mladých ľudí k tradičnej rodine, či je manželstvo zastaraná inštitúcia a aké sú základné hodnoty ľudí dnešnej doby.
5. Pozorovanie vo vlastnej rodine. Aké typy rodín a spolužitia sa v nej vyskytujú a dokladovať fotkami a analýzou.

Je im vysvetlená forma, ktorú od jednotlivých skupín chcem dosiahnuť. Za úlohu si majú rozdeliť prácu v skupine.

6. Zhrnutie učiva (2 min.)

Zhrnutie učiva vychádza najmä zo základných pojmov, ktoré tvorili obsah hodiny. Uvedomenie si žiakov, čo je homosexualita, že sa môže týkať raz aj ich okolia a života a činnosti a aké majú oproti rodine zákonné nevýhody.

7. Zadanie a vysvetlenie domácej úlohy (1 min.)

Úlohou žiakov je práca na svojich projektoch, ktoré odovzdajú po 3 týždňoch. Žiakov nabádam k spoločnej práci, rozdelení úloh a aby každý žiak mal podiel na práci v skupine a záverečnej práci a jej prezentácii.

8. Zhodnotenie vyučovacej hodiny a jej záver (2 min.)

Učiteľ zhodnotí aktivitu žiakov, ich prístup k danej problematike a naplnenie prípadne nenaplnenie stanovených cieľov. V prípade potreby upozorní na nedostatky, ktoré sa vyskytli a upozorní žiakov, aby problematiku homosexuálnych partnerstiev nepodceňovali a aby vedeli reagovať, keď niekto na danú tému bude reagovať plný nenávisťou, intolerancie a klamstiev, ale naopak, aby podporovali tradičnú rodinu.

Odporúčania pre pedagogickú prax:

Stanovené ciele sa mi podarilo naplniť, počas aktivít žiaci pracovali, reagovali veľmi pozitívne, vyjadrovali svoje názory a navzájom ich konfrontovali.

Ukázalo sa, že žiakom práca na počítači sedí, vedia narábať s počítačom a hľadaním informácií. Ak ale mal niekto problém, nasmeroval som žiaka, ako sa pracuje s vyhľadávačom, aké slová použiť a ako následne vybrať správne informácie. Žiaci pri tejto forme hodiny boli až veľmi aktívni a chytil ich daný spôsob preberania, keďže im bol blízky. Mládež a počítače je vec, ktorú treba vhodne využívať pri výučbe a ukazuje sa, že sa dá aj na hodinách etickej výchovy.

Je potrebné, pravdaže, mať vhodne vybavenú učebňu, zabezpečiť si ju na danú hodinu, dopredu pripraviť, čo všetko chceme, aby sme stihli na hodine nájsť, odprezentovať a zhodnotiť. Odporúčam si taktiež zistiť u kolegov, ako na tom sú daní žiaci, čo sa týka práce s počítačmi a vyhľadávaním informácií a ich spracovaním.

Prvotná odozva na robenie projektu nebola pozitívna, ale keď sa im vysvetlilo, čo od nich chcem, že majú viacerí spolupracovať a môžu si vybrať čo chcú, začali klásť otázky, ukázali záujem

Ukázalo sa tak, že sa dá aj na hodinách etickej výchovy využiť projektová činnosť, ak je vhodne tematicky zameraná pre správny typ skupiny. Pre projektovú činnosť odporúčam vybrať šikovnú skupinu, ale dokáže sa pri tejto činnosti veľakrát ukázať aj žiak, ktorý ináč nevynika a zrazu odhalí svoju schopnosť práce a táto projektová činnosť ho nakopne, ukáže, aký je dobrý. Mám to odpozorované z vlastných skúseností. Je potrebné, pravdaže, deťom venovať pozornosť, nakoľko táto činnosť nekončí na hodine, ale pokračuje ďalej aj pri konzultáciách mimo vyučovania.

Motivácia môže byť nahradená aj aktivizačnou úlohou ako vo variante 1. Túto projektovú činnosť robíme dlhodobejšie a chystáme z nej závery spracovať do práce SOČ.

Projektová činnosť sa mi osvedčila pri práci na aktuálne až atraktívne témy ako je aj táto. Odporúčam ju preto využívať na hodinách etickej výchovy ako alternatívu ku tradičnej forme, resp. najlepšie je urobiť jej prepojenie, ako som to realizoval ja, keď začínam motiváciou, alebo hereustickým rozhovorom s krátkou úlohou na diskusiu a nasleduje zadanie úloh na projektovú činnosť. Vhodné je tak využiť projektovú činnosť aj v skupine aj na iné zaujímavé témy, nakoľko sa deti naučia pracovať v skupine, kooperovať svoju činnosť, každý si môže v danej skupine vybrať, čo ho zaujíma a v čom je dobrý, od získavania informácií, argumentácii, spisovania poznatkov, po ich zhrnutie až odprezentovanie. Pre deti je to vytrhnutie z tradičnej formy, naučia sa komunikovať a vystupovať. Preto je nutné každú prácu, ktorú vykonajú, pochváliť a takto podnietiť do ďalšej práce a aktivít.

ZÁVER

Téma bola odprezentovaná, ako som vyššie spomínal, v posledných rokoch na SOŠ podnikania v Prešove, pričom sa využili všetky spomínané varianty odučenia tejto témy. Každý z variantov bol vybraný cielene podľa typu skupiny, jej zloženia a témy, ktorú sme chceli prebrať, aby výsledok hodiny bol čo najefektívnejší a žiaci spoľahlivo pracovali aj na danú citlivú tému. Ukázalo sa, že ide o témy, na ktoré je diametrálny vedomostný rozdiel dnešnej mládeže, ale tiež sa ukázalo, že ak sa správne pristupuje, aj takáto téma môže byť bezproblémovo prijatá a prebratá žiakmi, nakoľko ju nemožno podceňovať a posúvať na okraj záujmu či prebrať v rámci iných tém.

Žiaci si na jednej strane vybudovali životné hodnoty týkajúce sa rodiny a spolužitia muža a ženy, na druhej strane získali väčší prehľad o problematike homosexuálnych partnerstiev, aby k nim vedeli zaujať objektívny prístup na základe kompletnejších vedomostí a bez hnevu, ostychu, či útokov proti ľuďom s inou orientáciou, ale naopak, aby boli tolerantní a empatickí a aj keď neprijímali takýto spôsob života, neodsudzovali ho pri iných, čo sa môže stať v prípade ich spolužiaka, kamaráta či nebodaj aj raz dieťaťa.

Zároveň si viac žiaci vážia rodinu a to čo im dáva oproti voľnejšiemu spolužitiu muža a ženy, čo býva moderné v dnešnej dobe, ale veľa mladých si neuvedomuje, čo tým stráca po emocionálnej stránke, ale aj zákonnej, ochrannej.

Je potrebné spomenúť, že učiteľ musí byť opatrný pri preberaní tejto témy, keďže nevie vždy, či nemá v skupine aj žiaka s danou orientáciou, na druhej strane musí byť opatrný, ako sa píše v jednej štúdií, najmä pri mladých ľuďoch, ktorí radi experimentujú a skúšajú, aby nevznikol u nich dojem, že je to bežná vec a môže skúšať aj takýto typ vzťahov bez nejakého hlbšieho uváženia a myslenia na dôsledky svojho konania.

Vyučovanie tejto témy neobohatilo len mojich žiakov, ale aj mňa osobne, lebo aj keď je dostatočné množstvo zdrojov a podnetov na jej výučbu, nový a netradičný prístup priniesol veľa aj mne a žiakom sa téma predstavila priateľnejšou formou. Aj preto som navrhol tri rôzne varianty, aby si každý mohol prispôsobiť preberanie témy podmienkam svojej školy, vybaveniu a žiakom v skupine. Dúfam preto, že táto osvedčená pedagogická skúsenosť pomôže hlavne učiteľom etickej výchovy pri oživení vyučovacích hodín a preberaní aj takejto zaujímavej témy.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BEKÉNIOVÁ, L. 2012. Tvorivá dramatika v edukačnom procese. Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava. 2012. ISBN: 978-80-8052-404-3
2. KRÁĽOVÁ, L. 2001. Manželská rodina v západoeurópskom a východoslovenskom kontexte. In Rodina v spoločenských premenách Slovenska. FF PU, Prešov. 2001. ISBN 80-8068-034-5
3. LENCZ, L. 1997. In ROCHE-OLIVAR, R. Etická výchova. Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 1997. ISBN: 80-7158-001-5.
4. PAVELKOVÁ, B. 2004. Manželské právo. UK v Bratislave, 2004, ISBN 80-7160-184-5
5. PETLÁK, E. 1997. Všeobecná didaktika. IRIS, Bratislava. 1997. ISBN 80-88778-49-2.
6. PODMANICKÝ, I. 2013. Teória a prax etickej výchovy 2. Vysokoškolské skriptá. Trnavská univerzita, Trnava. ISBN 978-80-8082-739-7
7. ROHÁČ, J. 2007. Sociálnoprávne atribúty manželstva, rodičovstva a rodiny, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Prešov. 2007. ISBN 978-80-89271-26-9
8. TUREK, I. 2010. Didaktika. Iura Edition. Bratislava. 2010. ISBN 978-80-8078-322-8.
9. TYDLITÁTOVÁ, G. 2011. Pluralizácia rodinných foriem na Slovensku ako predmet demografickej analýzy v regionálnej optike. In Sociológia. ISSN 0049-1225, 1336-8613, 2011, roč. 43, č. 1, s. 28 - 56.
10. ZELINA, M., ZELINOVÁ, M. 1997. Tvorivý učiteľ. MC Bratislava, Bratislava. 1997. ISBN: 80-7164-192-8

Internetové zdroje

11. BAŠTEKOVÁ, L.: 2012. Právne formy spolužitia osôb podľa slovenského právneho poriadku a právna ochrana manželstva. [online]. Bakalárska práca. BIVŠ Praha. Dostupné na http://is.bivs.cz/th/16582/bisk_b/BC_praca_Bastekova_Lenka.txt
12. KAŠČÁKOVÁ, M.: 2013. Pluralizácia rodinných foriem v postmodernej spoločnosti. [online]. 8. študentská vedecká konferencia. Prešov: PULIB. s.682-691. Dostupné na <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4/subor/Kascakova.pdf>
13. ŽIVKOVIČ, M.: 2014. Čo je rodina. [online]. Dostupné na <http://denrodiny.sk/co-je-rodina>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Homosexualita v literatúre a umení

Príloha 2 Dôvodová správa M.Ištvána

Príloha 3 Obrázky

Príloha 1 Homosexualita v literatúre a umení

V **antike** dochádza k rozmachu tematiky homosexuality v literatúre a umení. Literatúra obsahuje rôzne príbehy o láske medzi mužmi, či už v mýtoch, ľúbostnej poézii, alebo satire. Najznámejšie príbehy nájdeme v Ovidiových Premenách, legendárny groteskný román Satirikon je príbehom dvojice bývalých študentov zápasiacich o priazeň miláčika Gitona. Známy je Platónov dialóg Faidros, v ktorom Sokrates učí, že láska muža k chlapcovi je cestou k Bohu a Pravde a najvyšším vzťahom, aký medzi ľuďmi existuje. Lesbickéj láske dala meno zase Sapphó.

Ílias a Odysea. Epos Ilias - Achillovým vojnovým druhom bol Patroklos, ktorý s ním zdieľal stan. Homér ho volá jeho "najmilovanejším druhom". Slovo hetairos totiž v neskorších dobách označovalo konkubínu. Homér jednoznačne *nehovorí* o tom, že by Achilles a Patroklos boli milenci, ale v jeho diele k takej interpretácii ostáva dostatok priestoru. Homosexualita v eposu Odysseus nehrá žiadnu rolu. Len v úvode nájdeme zmienku o tom, že spartský kráľ poskytol Télemachovi ako prejav pohostinnosti i svojho syna do postele.

V **stredovekej a renesančnej** literatúre sa homosexualita vyskytuje ako hriech sodomy. Odpovedá to celkovej kultúrnej klímy doby. Napr. Dante vo svojej Božskej komédii zriadil pre sodomistov zvláštnu časť pekla a umiestnil do nej početnú skupinu svojich súčasníkov z aristokracie.

Často diskutovaným autorom (v spojení s homosexualitou) je **Jaroslav Hašek**. Kniha priamo popisuje časť, kde sa Švejk ocitne s iným vojakom v posteli: „Oba leželi k sobě přituleni jako dvě koťata. Švejk měl pracku pod majorovou hlavou a major objímal Švejka za pasem, tule se k němu jako štěně k fence“. Aj napriek tomu, že na dnešné pomery z týchto slov nevyznieva nič zvláštne, Hašek musel byť pri písaní opatrný, aby nevyvolal spoločenské faux pas.

Keďže homosexualita nebola na kresťanskom Západe nijako dobre videná až do polovice XX.st., prejavovala sa homosexuálna orientácia autorov v ich dielach len nepriamo, v náznakoch, lebo vôbec. Medzi najznámejších homosexuálnych umelcov týchto období patrili: L. da Vinci, Michelangelo Bunoarotti, G.G. Byron, P. Verlaine, O. Wilde, P. I. Čajkovskij, T. Mann, J. P. Sartre, A. Ginsberg a i.

Príloha 2 Dôvodová správa M.Ištvána

M. Ištván, poslanec NRSR za SDE predložil návrh zákona o životnom partnerstve dvoch osôb rovnakého pohlavia, čo odôvodnil v rozprave slovami: „... návrh zákona sa dotýka veľmi citlivej oblasti. Ohlasy na tento zámer sú protichodné. Otázka životného partnerstva nie je len otázkou tolerancie, či ľudského a citlivého prístupu k homosexuálnej menšine. Táto otázka je aj výsadnou otázkou ľudských práv a rovností v právach všetkých občanov, ktoré ako viete neposudzujú slovenské politické strany, či cirkevné organizácie, ale ústava a medzinárodné dohovory, ktoré sme prijali. Hovoríme o príslušníkov 4 % menšiny, čo predstavuje približne 250 000 osôb rovnoprávných občanov, ktorí majú dôvody pre právnu úpravu svojho vzťahu nakoľko možnosť využitia existujúcich zmlúv nie je postačujúca z niekoľkých dôvodov. Napríklad v mnohých prípadoch nestačia pokryť všetky oblasti súkromného a spoločenského života v dostatočnom rozsahu, resp. tieto zmluvy nijako nezaväzujú tretie osoby k ich rešpektovaniu. V konečnom dôsledku by takéto náhražkové riešenia definovali homosexuálov ako občanov druhej kategórie. Ved' by museli chodiť s kufríkom plných zmlúv, aby mohli preukázať svoj osobný stav.,,

Príloha 3 Obrázky

